

2017. évi CXXVIII. törvény

a költségmentesség és a költségfeljegyzési jog polgári és közigazgatási bírósági eljárásban történő alkalmazásáról

2018.01.02

2

2017. évi CXXVIII. törvény**a költségmentesség és a költségfeljegyzési jog polgári és közigazgatási bírósági eljárásban történő alkalmazásáról****1. A törvény hatálya**

1. § (1) E törvény hatálya a polgári peres és bírósági polgári nemperes, valamint a közigazgatási bírósági eljárásban érvényesülő költségmentességre és költségfeljegyzési jogra (a továbbiakban együtt: költségkedvezmény) terjed ki.

(2) E törvény hatálya nem terjed ki a munkavállalói költségkedvezményre.

2. A tárgyi költségkedvezmény

2. § (1) A felet költségmentesség illeti meg a gondnoksági perben és törvényben megállapított egyéb bírósági eljárásokban.

(2) A gondnoksági perben a költségmentesség az ügygondnoki díjra is kiterjed.

3. § (1) A felet – ha törvény, az Európai Unió kötelező jogi aktusa vagy nemzetközi szerződés alapján nem illeti meg tárgyi költségmentesség – költségfeljegyzési jog illeti meg

a) a származási perben,

b) a szülői felügyelettel kapcsolatos perben,

c) a törvényen alapuló tartással kapcsolatos perben, ideértve a tartásdíjnak a kötelezett járandóságait folyósító szervtől vagy más személytől való behajtása, a tartásdíj megszüntetése vagy összegének megváltoztatása, a tartásdíjra irányuló végrehajtás megszüntetése vagy korlátozása iránti pert, továbbá a határon átnyúló tartási ügyben a tartásra kötelezett adatainak beszerzése iránti eljárást is,

d) a munkaügyi vagy közszolgálati jogviszonnyal kapcsolatos perben, kivéve azt a pert, amelyben a felet tárgyi illetékfeljegyzési jog illeti meg,

e) a bányakár megtérítése iránti perben, és

f) a személy életének, testi épségének vagy egészségének bűncselekménnyel történő megsértése miatti kár megtérítése, illetve sérelemdíj megfizetése iránt indított perben.

(2) A tárgyi költségfeljegyzési jog nem mentesít a származás megállapításához szükséges orvosszakértői vizsgálat költségének előlegezése alól.

4. § (1) Ha a bíróság az eljárás folyamán állapítja meg, hogy a tárgyi költségkedvezmény nem áll fenn, kötelezi a felet, hogy – a végzés jogerőre emelkedésétől számított nyolc napon belül – fizesse meg a meg nem fizetett illetéket, illetve térítse meg az állam által előlegezett költséget, valamint figyelmezteti a felet a mulasztás következményére. A végzés tárgyi költségkedvezmény fenn nem állását megállapító rendelkezése ellen külön fellebbezésnek van helye.

(2) Ha az (1) bekezdés szerinti esetben a felet pártfogó ügyvéd képviseli, a bíróság a tárgyi költségkedvezmény fenn nem állásáról szóló határozat jogerőre emelkedését követő nyolc napon belül a határozat megküldésével értesíti a pártfogó ügyvédi képviselőt engedélyező jogi segítségnyújtó szolgálatot.

3. A személyes költségkedvezmény engedélyezésének feltételei

5. § (1) A fél részére költségmentességet kell engedélyezni, ha a fél

a) rendelkezésre álló havi nettó jövedelme (munkabére, nyugdíja, egyéb rendszeres pénzbeli juttatása) nem haladja meg az öregségi teljes nyugdíj mindenkori legkisebb összegét és vagyona nincs,

b) aktív korúak ellátására jogosult, vagy aktív korúak ellátására jogosult – a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló törvény szerinti – közeli hozzátartozójával él közös háztartásban,

c) közgyógyellátásban részesül vagy egészségügyi szolgáltatásra való jogosultságát állapították meg,

d) átmeneti szállást igénybe vevő hajléktalan személy,

e) menekült, menedékes, menekültkénti vagy menedékeskénti, illetve hontalankénti elismerését kérő, továbbá az ideiglenes vagy kiegészítő védelemben részesítését kérő személy, és a jövedelmi és vagyoni helyzetéről tett nyilatkozata alapján a számára jogszabályban biztosított ellátásra és támogatásra jogosult, vagy

f) a családjában olyan gyermeket gondoz, akinek a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát megállapították.

(2) A fél részére költségmentességet kell engedélyezni, ha az (1) bekezdésben foglalt feltételek nem állnak fenn, de a bíróság a fél egyéb körülményeinek figyelembevételével megállapítja, hogy a fél létfenntartása veszélyeztetett.

6. § (1) A fél részére teljes költségfeljegyzési jogot kell engedélyezni, ha a fél rendelkezésre álló havi nettó jövedelme nem haladja meg a tárgyévét megelőző második év – a Központi Statisztikai Hivatal által közzétett – nemzetgazdasági bruttó havi átlagkeresetének 30%-át, és vagyona nincs.

(2) A fél részére teljes vagy részleges költségfeljegyzési jogot kell engedélyezni, ha az (1) bekezdésben meghatározott feltételek nem állnak fenn, de a bíróság a fél egyéb körülményeinek figyelembevételével megállapítja, hogy

a) az illeték és a per során felmerülő valamennyi költség várható összegének,

b) az a) pont szerinti összeg meghatározott hányadának, vagy

c) az illetéknek, illetve tételesen meghatározott költségnek

az előzetes megfizetése, illetve előlegezése a félnek jövedelmi és vagyoni viszonyaival arányban nem álló megterhelést jelentene.

7. § Nem természetes személy fél részére a 6. § (2) bekezdésének megfelelő alkalmazásával kizárólag az illetékre kiterjedő részleges költségfeljegyzési jog engedélyezhető.

8. § (1) A rendelkezésre álló jövedelem számításánál a havi jövedelemben be kell számítani a féllel egy háztartásban élő személy jövedelmét is – kivéve, ha ellenérdekű személy a féllel fennálló jogvitában –, és ezt az összeget kell elosztani a féllel egy háztartásban élő személyek számával.

(2) A rendelkezésre álló jövedelem megállapításánál a közös háztartásban élők összjövedelméből le kell vonni

a) a jogszabály alapján általuk fizetendő tartásdíj vagy járadék összegét, és

b) a lakás vásárlásához, felújításához, építéséhez pénzüintézet (munkáltató) által folyósított hitel havi törlesztőrészletének az általuk fizetett összegét, ha a lakás a hitel felvételekor megfelelt a méltányolható lakásigénynek a lakáscélú állami támogatásokról szóló jogszabályban meghatározott feltételeinek.

9. § Az 5. és 6. § alkalmazásában nem lehet a vagyon körébe tartozónak tekinteni

a) a szokásos életszükségleti és berendezési tárgyakat,

b) a fél olyan ingatlanát, amely saját és az általa eltartottak lakhatását szolgálja,

c) a mozgáskorlátozott személy gépjárművét és azt a gépjárművet, amely nélkül a fél foglalkozásának gyakorlása lehetetlenné válik, valamint

d) azokat a vagyontárgyakat, amelyek az 5. és 6. §-ban meghatározott mértékű jövedelem megszerzéséhez szükségesek.

10. § (1) Azt követően, hogy a bíróság

a) költségkedvezményt engedélyezett, vagy

b) a költségkedvezmény engedélyezése iránti kérelmet elutasította

a fél részére csak akkor lehet költségkedvezményt engedélyezni, ha az engedélyezés feltételei utóbb következtek be.

(2) Ha a bíróság a költségkedvezményt megvonta, a fél részére csak akkor lehet ugyanazt vagy nagyobb mértékű mentességet biztosító költségkedvezményt engedélyezni, ha az engedélyezés feltételei utóbb következtek be.

11. § A fél részére az 5–10. §-ban meghatározott feltételektől függetlenül nem lehet költségkedvezményt engedélyezni, ha

a) pereskedése rosszhiszeműnek vagy már előre teljesen eredménytelennek látszik,

b) mint engedményes vagy a jogátruházás új jogosultja lép fel, és valószínűnek mutatkozik, hogy az engedményezés vagy a jogátruházás a költségkedvezménnyel történő eljárás lehetővé tételét célozta,

c) az eljárást – ideértve a fellebbezési és a felülvizsgálati eljárást is – megindító kérelmét (beadványát) a bíróság visszautasítja,

- d) az engedélyezett költségkedvezményt a bíróság azért vonta meg, mert a költségkedvezmény engedélyezésének a feltételei már a kérelem előterjesztésekor sem álltak fenn,
- e) a költségkedvezmény szerinti valamennyi mentesség a fél számára biztosított, vagy
- f) azt törvény egyéb okból kizárja.

4. A személyes költségkedvezmény engedélyezése iránti kérelem és elbírálása

12. § (1) A bíróság köteles a jogi képviselő nélkül eljáró felet tájékoztatni a költségkedvezmény engedélyezésének a feltételeiről, a kérelem benyújtásának idejéről és módjáról, valamint a 13. § (5) bekezdésben foglaltakról.

(2) A fél költségkedvezmény engedélyezését az eljárás – ideértve a fellebbezési vagy a felülvizsgálati eljárást is – megindításával egyidejűleg vagy legkésőbb a tárgyalás bekezdéséig, ennek hiányában az eljárást befejező határozat meghozataláig kérheti.

(3) A fél egymással eshetőleges viszonyban álló, több különböző költségkedvezmény engedélyezése iránti kérelmet is előterjeszthet.

(4) A kérelemben

a) fel kell tüntetni az igényelt költségkedvezményt (költségmentesség, teljes költségfeljegyzési jog, részleges költségfeljegyzési jog), részleges költségfeljegyzési jog engedélyezése iránti kérelem esetén a kedvezmény mértékét, és

b) szükséghez képest elő kell adni a költségkedvezmény engedélyezése alapjául szolgáló minden körülményt.

(5) A fél jövedelmi és vagyoni viszonyait jogszabályban meghatározott módon köteles igazolni és az igazolásokat a kérelmével egyidejűleg kell előterjeszteni.

(6) Az Európai Unió tagállamának állampolgára és az Európai Unión kívüli államnak az Európai Unió tagállamában jogszerűen tartózkodó állampolgára költségkedvezmény engedélyezése iránti kérelmét a határon átnyúló vonatkozású jogviták esetén az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés megkönnyítése érdekében az ilyen ügyekben alkalmazandó költségmentességre vonatkozó közös minimumszabályok megállapításáról szóló 2003/8/EK tanácsi irányelv alapján a költségmentesség iránti kérelem benyújtásához használandó formanyomtatvány kidolgozásáról szóló, 2004. november 9-i 2004/844/EK bizottsági határozat szerinti nyomtatványon is előterjesztheti.

13. § (1) Ha a fél a költségkedvezmény engedélyezése iránti kérelmét a fellebbezéssel egyidejűleg terjeszti elő, a költségkedvezmény engedélyezése tárgyában az elsőfokú határozatot hozó bíróság, közjegyző határozata elleni fellebbezés esetében a fellebbezés elbírálására jogosult bíróság dönt. Egyéb esetekben az a bíróság dönt, amelynek az eljárásában a fél a kérelmét előterjesztette.

(2) A költségkedvezmény engedélyezése iránti kérelmet visszautasító határozat ellen külön fellebbezésnek van helye.

(3) A bíróság a kérelem elbírálásakor szükséghez képest az ellenfelet is meghallgatja, illetve a feleket okiratok benyújtására hívja fel, továbbá figyelembe vehet bizonyítás nélkül megállapítható tényeket is.

(4) Ha a költségkedvezmény engedélyezésének feltételei fennállnak, a bíróság a fél részére a költségkedvezményt engedélyezi, ellenkező esetben az engedélyezés iránti kérelmet elutasítja.

(5) A bíróság nem engedélyezhet olyan költségkedvezményt, amelyre a fél kérelme nem terjed ki. Részleges költségfeljegyzési jog engedélyezése iránti kérelem esetén e korlátozás nem vonatkozik a költségfeljegyzési jog mértékére, de a bíróság nem engedélyezhet nagyobb mértékű részleges költségfeljegyzési jogot annál, mint amelyre a kérelem kiterjed.

(6) A költségkedvezmény engedélyezés iránti kérelem visszautasítása vagy elutasítása esetén a bíróság felhívja a felet, hogy – a végzés jogerőre emelkedésétől számított nyolc napon belül – fizesse meg a meg nem fizetett illetéket, illetve előlegezze a szükséges költséget, valamint figyelmezteti a felet a mulasztás következményére.

(7) Ha a fél változatlan tartalommal ismételt kérelmet terjeszt elő, és azt a bíróság ismételten visszautasítja vagy elutasítja, a bíróság a felet pénzbírsággal sújtja.

(8) Ha a kérelem kiterjed a pártfogó ügyvédi képviselő biztosítására is, a bíróság a kérelmet és a költségkedvezmény engedélyezése iránti kérelmet elbíráló jogerős határozatát megküldi a jogi segítségnyújtó szolgálatnak.

5. A személyes költségkedvezmény felülvizsgálata és megvonása

14. § (1) A fél a költségkedvezmény engedélyezése alapjául szolgáló körülményeiben bekövetkezett változást köteles haladéktalanul bejelenteni az eljáró bíróságnak.

(2) A bíróság a költségkedvezmény engedélyezési feltételeinek a fennállását felülvizsgálja

a) az eljárás jogerős befejezéséig – az engedélyezés időpontjához képest – két évente,

b) a végrehajtható okirat kiállításáig, ha az eljárás jogerős befejezésétől számítva egy év eltelt, továbbá

c) az eljárás – ideértve a fellebbezési vagy a felülvizsgálati eljárást is – során bármikor, ha adat merül fel arra nézve, hogy a feltételek az engedélyezéskor sem álltak fenn, vagy utóbb megszűntek.

(3) A felülvizsgálat során a bíróság elrendelheti a jogszabályban meghatározott igazolások ismételt benyújtását, és a 13. § (3) bekezdése szerint járhat el.

15. § (1) A bíróság megvonja a költségkedvezményt, ha

a) a fél a költségkedvezmény felülvizsgálata körében tett bírói felhívására nem nyilatkozik, vagy nem csatolja a felhívásban megjelölt igazolásokat, illetve okiratokat, vagy

b) a költségkedvezmény felülvizsgálata alapján megállapítja, hogy a költségkedvezmény engedélyezésének a feltételei

ba) az engedélyezéskor sem álltak fenn, vagy

bb) utóbb megszűntek.

(2) Az (1) bekezdés b) pont ba) alpontjában meghatározott esetben a határozat hatálya visszahat az engedélyezés időpontjára. A bíróság végzésében – a mulasztás következményére történő figyelmeztetéssel – felhívja a felet, hogy nyolc napon belül

a) fizesse meg a meg nem fizetett illetéket,

b) fizesse meg az állam által előlegezett költségeket, és

c) helyezzen letétbe perköltség-biztosítékot, ha ennek a polgári perrendtartásról szóló törvényben foglalt feltételei fennállnak.

(3) Ha a bíróság a költségkedvezményt az (1) bekezdés b) pont bb) alpontja alapján vonja meg, egyidejűleg más költségkedvezményt engedélyezhet, ha annak engedélyezését a fél korábban kérte és a bíróság a felülvizsgálat alapján megállapítja, hogy e költségkedvezmény engedélyezésének a feltételei fennállnak.

(4) Az (1) bekezdés b) pont bb) alpontja szerinti esetben a fél a megvonás időpontjától kezdve köteles a felmerülő illetéket megfizetni és a költségeket előlegezni, kivéve, ha ezek alól a (3) bekezdés alapján engedélyezett költségkedvezmény alapján mentesül.

(5) Ha a felet pártfogó ügyvéd képviseli és a bíróság a költségkedvezményt megvonja, erről a határozat jogerőre emelkedését követő nyolc napon belül a határozat megküldésével értesíti a pártfogó ügyvédi képviselőt engedélyező jogi segítségnyújtó szolgálatot.

6. Záró rendelkezések

16. § Felhatalmazást kap az igazságügyért felelős miniszter, hogy rendeletben állapítsa meg a költségkedvezmény engedélyezési feltételeinek igazolására vonatkozó részletes szabályokat.

17. § Ez a törvény 2018. január 1. napján lép hatályba.

18. § E törvény rendelkezéseit a 2018. január 1-jén és azt követően indult ügyekben kell alkalmazni.

19. § E törvény a határon átnyúló vonatkozású jogviták esetén az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés megkönnyítése érdekében az ilyen ügyekben alkalmazandó költségmentességre vonatkozó közös minimumszabályok megállapításáról szóló, 2003. január 27-i 2003/8/EK tanácsi irányelvnek való megfelelést szolgálja.

20. §